

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

**НЕРУБАЙСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС
«ШКОЛА-ГІМНАЗІЯ»**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Одеса – 2022

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано Вченою Радою
Державного закладу
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»
Протокол № 9 від 25 лютого 2022 р.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» Олексій Анатолійович Листопад

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Одеського
національного університету імені І.І. Мечникова Ірина Петрівна Анненкова

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник
наукових праць / редкол. О. Я. Чебикін та ін. Одеса: Університет
Ушинського, 2022. 190 с.

© Кафедра педагогіки
Університету Ушинського, 2022
© ЗЗСО І-ІІІ ступенів Нерубайський НВК «школа-гімназія»
Нерубайської сільської ради, 2022

Формування соціокультурної компетентності учнів на уроках іноземної мови висвітлено у наукових працях О.М.Бондаренко, М.А.Журавльової.

Про сучасні здоров'язберезувальні технології навчання й виховання школярів у сучасних закладах освіти зазначали Н.В.Щур та Т.В. Прокопенко. Формування освітніх компетентностей та наскрізних умінь учнів на уроках історії, географії, біології розглядали А.О.Харченко, Н.В.Сухоносенко, С.В.Маркітан.

Науковцями кафедри педагогіки Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського розглянуто застосування проектної технології у професійній підготовці студентів педагогічних спеціальностей; теоретичний і практичний фонд педагогічної антропологічної спадщини К. Ушинського; представлено діяльнісний аспект до практичної підготовки майбутніх вчителів історії; презентовано особливості організації дистанційного навчання під час викладання предметів педагогічного циклу.

У збірнику наукових праць майбутні освітяни, які зацікавлені подальшою науковою діяльністю у царині педагогіки теж представляють результати самостійної роботи у вигляді статей, що відображають їхню позицію щодо тих чи інших аспектів професійно-педагогічної діяльності.

Наукові та методичні розробки вчених, методистів та вчителів будуть корисними при розробці вчителями сучасних навчальних програм та планів, при складанні методичних рекомендацій та накресленні шляхів удосконалення Нової української школи.

РОЗВИТОК ОСВІТНІХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА НАСКРІЗНИХ УМІНЬ УЧНІВ ПІД ЧАС ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У ЗЗСО І-ІІІ СТУПЕНІВ – НЕРУБАЙСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС «ШКОЛА-ГІМНАЗІЯ»

С.П. Зубрицька

директор ЗЗСО І-ІІІ ст. Нерубайський НВК «школа-гімназія»
Нерубайської сільської ради Біляївського району

Професійна активність педагогічного колективу ЗЗСО І-ІІІ ступенів Нерубайський навчально-виховний комплекс «школа-гімназія» в аспекті освітніх нововведень — найважливіше джерело раціоналізаторських і

винахідницьких ідей. Однак, щоб забезпечити високу результативність інноваційних досліджень, учителям - практикам необхідно опанувати належну методологічну та методичну підготовку, основи інноваційного експериментування.

Нові концептуальні ідеї і положення реформування освіти потребують переорієнтації педагогічної діяльності вчителя на нові духовні цінності, в центрі якої — формування цілісної особистості учня. Це передбачає формування справді нового педагогічного мислення на всіх рівнях педагогічної діяльності. Вчитель, керівник школи, методист, інспектор мають об'єднуватись у своїй готовності приймати рішення в інтересах дитини, бути сприйнятливими до новацій, творчості, уміти вибирати педагогічні засоби й відповідати за свій вибір[1].

Тут висловлено дві важливі умови: необхідність формування нового мислення вчителя та інтеграція дійового впливу на формування особистості учня працівників усіх ланок освіти, причетних до справи навчання й виховання молоді.

З 2021 року середня школа розпочала працювати за новим Державним стандартом базової середньої освіти, що забезпечує реалізацію Концепції «Нової української школи» щодо формування основних ключових компетентностей учнів: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;

культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність[1].

З цією метою, для підготовки освітянської спільноти, у Нерубайському навчально-виховному комплексі «школа-гімназія» було заплановано проведення багатьох заходів різних рівнів, адже, ефективна діяльність загальнонавчальних закладів освіти у період здійснення реформ, в першу чергу, залежить від активності та професіоналізму освітян.

Два п'ятих класи класи освітнього закладу (74 учня) є учасниками пілотного проекту НУШ, формула якої складається з таких ключових компонентів:

- нова модель навчання може забезпечити реалізацію таких векторів - наскрізний процес виховання, який формує цінності особистості;

-децентралізація та ефективне управління, що надає школі реальну автономію (заклад може самостійно формувати освітні програми, складати навчальні плани з навчальних предметів відповідно до стандартів середньої освіти, обирати підручники, методики навчання й виховання);

- педагогічне спілкування, що ґрунтується на партнерстві учителя, учня й батьків;

-орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм [6].

Ще однією особливістю інновацій в освіті – це застосування технологічних «ноу-хау» – пошук пілотних майданчиків для впровадження інновацій, докорінна зміна форм і методів навчання – перехід до освіти за компетентностями; орієнтація на освітні стандарти ЄС; забезпечення справедливого підходу до фінансування шкіл через розумний і прозорий розподіл внесків між державою, органами місцевого самоврядування, батьками

Наприклад, 28 січня 2022 р. учитель математики Єрмоєнко В.В. стала спікером під час вебінару «НУШ у базовій школі: сучасний урок математики», що проводився видавництвом «Генеза» спільно з автором програми з математики для учнів 5 класів НУШ О. Істером.

Варвара Володимирівна залюбки поділилася із колегами досвідом, як вона проводить уроки математики у 5 класах НУШ. Учасниками конференції були більше 500 осіб. Під час вебінару була окреслена проблема щодо розробки форм і методів навчання здібних до математики учнів, пошук оптимальних шляхів зацікавленості учнів навчанням, підвищення їх розумової активності, спонукання до творчості. Єрмоєнко В.В. зазначала, що для розв'язання цієї проблеми є багато форм і способів навчання: залучення учнів до дослідницької роботи на уроках. Вчителю необхідно лише озброїти учнів методами науково-дослідницької роботи, навчити учнів оперувати інформацією: числовою та геометричною.

Ми добре розуміємо, що реформу НУШ розраховано на роки, адже неможливо швидко змінити освітню традицію, що склалася в Україні протягом десятиліть, проте, спостерігаючи за роботою колег та учнів, бачимо що зміни вже розпочались.

З метою подальшого вдосконалення роботи з педагогічними кадрами, підвищення їх фахового рівня, науково-методичної роботи, готовності вчителів до інноваційної діяльності, протягом 2021-2022 навчального року робота педагогічного колективу ЗЗСО I-III ступенів Нерубайський навчально-виховний комплекс «школа-гімназія» була спрямована на розв'язання науково-методичної проблеми: «Розвиток освітніх компетентностей та наскрізних умінь учнів під час

впровадження Державного стандарту базової середньої освіти у закладі». Головна мета – це акцентуалізація уваги на вихованні в учнів відповідальності за результати своєї успішної діяльності як результату співпраці з учителем; адаптоване застосування технологій, що спрацьовують на результат — успішну діяльність учителя та учня з питань самореалізації, самовдосконалення особистості.

Питання реалізації науково-методичної проблеми обговорювалося на засіданнях педагогічної ради, методичної ради та засіданнях шкільних методичних об'єднань.

Проблема професійно-особистісного становлення вчителів ЗЗСО I-III ступенів Нерубайський навчально-виховний комплекс «школа-гімназія» розглянута з позиції того, що основний внутрішній механізм розвитку особистості – це розвиток позитивного ставлення до себе. Він розглядається як особистісний ресурс професійного успіху сучасного педагога.

Це активна участь нашого педагогічного колективу в різних професійних співтовариствах за фахом, конкурсах, творчих об'єднаннях, соціально значущих проектах; це досягнення соціального визнання результатів нашої діяльності.

Це перемога учня 8 -Б класу Деньговського Володимира у II (обласному) етапі Всеукраїнських інтелектуальних змагань серед учнів сільських шкіл з німецької мови(вчитель німецької мови Чалюк А.Л.)

Також, команда дівчат ЗЗСО I-III ст. Нерубайський НВК «школа – гімназія», нагороджена грамотою за участь в обласних зональних змаганнях з гандболу за програмою Спартакіади учнів закладів загальної середньої освіти. Змагання проходили в смт. Доброслав (керівник команди Квасевич М.В.). Пишаємося тим, що в номінації «Кращий гравець» в обласних зональних змаганнях з гандболу серед дівчат у Спартакіаді учнів закладів загальної середньої освіти нагороджена учениця 11-А класу Павлищева Олена.

З метою підвищення рівня цифрової грамотності населення Міністерство науки та культури України оголосило місяць цифрової грамотності з 1 по 30 листопада 2021 року .

В рамках даного місячника у нашому освітньому закладі на уроках інформатики вчителі Новікова Т.П, Кісіль О.І, Шаваракова М.Г. ознайомили учнів із освітніми серіалами з платформи «Дія. Цифрова освіта»; приєдналися з учнями до місячника Digital Week 2021 в Україні. Корисним для вихованців 8-11 класів був освітній серіал «Цифрові юристи 2.0».

У цьому курсі відбулося ознайомлення дітей з цифровими технологіями та сучасними тенденціями у сфері права. Був зроблений огляд онлайн-сервісів

сфери права, який навчив учнів використанню юридичної термінології для спрощення юридичних процедур, які потрібні для життя людей.

Для учнів 7 класів корисним став освітній серіал «Про кібербулінг для підлітків». Учні дізналися, як виглядає кібербулінг і що потрібно робити, якщо хтось із друзів став жертвою кібербулінгу.

Для 5-6 класів був використаний фільм «Програмування для новачків». В цьому курсі розглянуто було базові поняття програмування, складні поняття пояснені були через зрозумілі історії. Цим курсом ми переконалися, що програмувати може кожен.

Для 11 класів був цікавий курс «Нові цифрові професії». Учні дізналися про нові цифрові професії; на які предмети слід звернути увагу; які навички розвивати та як почати перші кроки в цифрових професіях.

Під час проведення місячника цифрової грамотності усі вчителі закладу переглянули освітні серіали, успішно склали тестування та отримали електронні сертифікати.

У дослідженні хочемо зробити акцент на етнографічних засадах навчання у освітньому закладі.

Щоб виховати гідного громадянина нашої держави, треба більше знати про своє минуле, щоб ніхто не зміг нав'язати нам чужого, не властивого нашій генетичній пам'яті й нашій душі. Людину без пам'яті, без минулого легше зламати, підкорити. Отже, перед нами стоїть завдання зберегти цю пам'ять, яка залишилася в предметах матеріальної культури.

Саме тому у нашому закладі функціонує етнографічний музей «Українська хата » та впроваджено курс за вибором «Українознавство». Керівник музею Ткаченко Т.С. активно залучає своїх вихованців до участі у різноманітних етнографічних конкурсах.

27 січня 2022 учень 8 класу Кузнецов Андрій та учениця 9 класу Тернавська Марія разом із керівником музею Ткаченко Т.С. взяли участь у I турі Всеукраїнського конкурсу екскурсоводів музеїв закладів освіти «Край, в якому я живу». Вони отримали перемогу та посіли I місце в області. Конкурс проходив у режимі ZOOM-конференції. Діти гідно виступили із своїми дослідженнями щодо того, як жили і чим займалися наші пращури, які хати вони будували; якими ремеслами займалися; як зуміли зберегти свою самоідентифікацію, знаходячись на перетинах різних держав.

Необхідно зупинитися на наших **міжнародних освітніх досягненнях**. Ще у 2021 р. Нерубайська сільська рада стала учасником ШВЕЙЦАРСЬКО-

УКРАЇНСЬКОГО ПРОЄКТУ «ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ОСВІТИ» – DECIDE.

Він був спрямований на трансформацію шкіл (зокрема у сільській місцевості) в освітні центри місцевих громад, що сприяє впровадженню більш демократичного та відповідального управління закладами освіти з одного боку, й посиленню їх ролі у громадському житті з іншого. ЗЗСО I-III ст. Нерубайський навчально-виховний комплекс «школа-гімназія» Нерубайської сільської ради став активним учасником міжнародного проєкту DECIDE – «Децентралізація для розвитку демократичної освіти». Ми на протязі року побачили, що участь вчителів в цьому проєкті активізувала форми науково-методичної підготовки кожного педагога, сприяла розкриттю внутрішніх мотивів самовдосконалення педагогів.

17 листопада 2021 року у нашому закладі відбулася змістовна та продуктивна робоча зустріч з експерткою Проєкту DECIDE Наталією Байтеміровою, обговорювалась тема «Піклувальна рада закладів освіти громади».

Учасниками зустрічі були ректорка КЗВО «Одеська академія неперервної освіти» Задорожна Л.К., начальник Управління освіти, культури молоді, спорту та туризму Нерубайської сільської ради Гапоненко Л.Ф., начальник відділу освіти Управління освіти, культури молоді, спорту та туризму Нерубайської сільської ради Переверзева Т. М., директор ЗЗСО I-III ст. Нерубайський НВК «школа-гімназія» Зубрицька С.П., директор Нерубайської ЗЗСО I-III ступенів №2 Шестун В.В., директор Холоднобалківської ЗЗСО I-III ст. Ракицька Н.П., педагогічні представники закладів освіти та громадськості.

Ми були дуже вдячні допомозі провідних експертів і практиків проєкту DECIDE щодо проведення тренінгів з питань демократичного управління для директорів та заступників директорів закладів освіти громад-партнерів; з питань освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини для педагогічних працівників громади.

В рамках проєкту курсу «ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ. САМООРГАНІЗАЦІЯ. САМОРЕАЛІЗАЦІЯ», який впроваджувався Інститутом громадянського суспільства за підтримки Швейцарії та в рамках впровадження Швейцарсько-українського проєкту DECIDE «Децентралізація для розвитку демократичної освіти» (за підтримки Програми Ради Європи «Децентралізація і реформа місцевого самоврядування в Україні»), в нашому закладі була проведена зустріч з представниками інституту громадянського суспільства Анатолієм Федоровичем Ткачуком та Сергієм Миколайовичем Дятленком.

Дана зустріч була організована з метою залучення молоді та старшокласників до розвитку своїх громад в Україні шляхом розробки та впровадження доступного навчального курсу для учнів старших класів. Зустріч була спрямована на поширення інформації про децентралізацію. Освітні експерти провели практичну роботу з визначення потреб своєї громади: що подобається; чого нового хочуть діти в своїй громаді. Таким чином, ми отримали можливість дізнатися від учнів, як вони оцінюють пріоритетні для себе потреби.

Атмосфера зустрічі була теплою, приємною, змістовною та продуктивною. Ми дякуємо експертам за конструктивний діалог з нашими учнями та налаштовані на подальшу співпрацю щодо реалізації інноваційних форм навчання для учнів громади, зокрема проведення для учнів тренінгів з написання проєктів, конкурсів шкільних відео, що висвітлюють реалізацію громадських проєктів.

17 грудня 2021 року в рамках проєкту DECIDE на базі нашого закладу досвідченими тренерами Гудь Світланою та Сергійчуком Сергієм був проведений тренінг з підготовки проєктів учнівських команд з використанням ігрових та інтерактивних методів навчання.

Наш заклад представляв 2 творчих проєкта. Наймасштабніший – «Освітньо-культурний хаб «Next Level». Освітньо-культурний хаб (центр) «Next Level» буде на протязі року територією культурно-масової та освітньої роботи педагогічного колективу з вихованцями. Він буде організований за сучасними технологіями та з використанням сучасного обладнання.

Основним завданням проєкту була організація комфортного середовища з можливістю неформальної освіти та проведенням різнопланових заходів за принципом вільного спілкування та ненав'язливого, активного, цікавого навчання з використанням ігрових та інтерактивних методів навчання.

Загалом у заході взяло участь більше 30 осіб. Учасниками стали також начальник Управління освіти, культури, молоді, спорту та туризму Нерубайської сільської ради Гапоненко Л.Ф. та заступник сільського голови Грінчук О.П. Учнівську команду нашого закладу гідно представляли Лаврук Владислав (11 клас), Колесніков В'ячеслав (10 клас), Мельник Юлія (10 клас), Дімітрова Дар'я (9 клас) та Тернавська Марія (9 клас).

Завдяки такій професійній активності педагоги отримують можливість вийти за рамки програмної діяльності, розширити можливості персоналізації й отримати соціальний доказ своєї спроможності та компетентності.

Професійна діяльність вчителів ЗЗСО I-III ступенів Нерубайського навчально-виховного комплексу «школа-гімназія» занурена в контекст

інноваційного освітнього середовища, що вимагає від них підвищеного рівня розвитку здатності до особистісного та професійного росту.

Упровадження в сучасну освіту ідей особистісно-орієнтованого підходу поставило проблему не тільки підготовки педагогів до реалізації цих ідей, а й переорієнтації самих педагогів із дисциплінарної на особистісну модель взаємодії з дітьми. Ми впевнені, що тільки за цієї умови можливо впровадити нові технології навчання й виховання, які орієнтовані на саморозвиток усіх учасників педагогічного процесу.

Ми визначили, що професійний саморозвиток фахівців може реалізовуватися за напрямами самоствердження, самовдосконалення та самоактуалізації.

Проблема управління професійним саморозвитком педагогів знаходить своє відображення у освітньому процесі ЗЗСО I-III ступенів Нерубайський навчально-виховний комплекс «школа-гімназія» через імплементацію конкретних засобів.

Це передбачає впровадження системи моральних і матеріальних стимулів підтримки вчителів, введення нового порядку атестації педагогічних кадрів, здійснення модернізації педагогічної освіти, системи підвищення кваліфікації, включаючи організацію стажувань на базі нашої школи, адже ми реалізуємо свої інноваційні програми.

Для забезпечення участі педагогів комплексу в процесі особистісного та професійного розвитку адміністрація нашого закладу створює необхідні умови для мотивації безперервного самовдосконалення:

виявляє особисті та професійні потреби педагогів: необхідно зрозуміти, чим вони зумовлені, що може впливати на їх розвиток і хто повинен робити це;

надає всіляку допомогу у визначенні своїх цілей;

визначає, які базові показники здатні свідчити про якість підвищення кваліфікації конкретним вчителем;

створює умови найбільш комфортного режиму задоволення педагогом своїх потреб у саморозвиток.

Висновки. Ми визначили, що управління професійним саморозвитком педагога у Нерубайській об'єднаній територіальній громаді орієнтоване, по-перше, на інтереси й потреби педагога (інновації, нововведення, авторські програми, результативні педагогічні технології, програми професійного саморозвитку); по-друге, на інтереси педагогічної спільноти (передовий педагогічний досвід); по-третє, на інтереси соціуму (концепція розвитку освіти, програма модернізації, інструктивно-методичні листи).

Наскрізний процес виховання, готовність до інновацій – це професійні цінності вчителя Нової української школи, педагогів Нерубайської об'єднаної територіальної громади, які гуманістичні за своєю сутністю та зосереджують у собі широкий спектр всіх духовних цінностей суспільства.

Література

1. Асмолов А.Г. Психология личности : общепсихологический анализ. Изд. центр «Академия», 2002. 416 с.

6. Закіров М. Децентралізація: завдання, перші успіхи і сподівання // Україна: події, факти, коментарі. 2016. № 5. С. 6–11.

3. Карась А. Філософія громадянського суспільства як інтерпретація свободи і соціальності: автореф. дис. док. філософ. наук: 09.00.03. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2005. 42 с.

4. Концепція Нової української школи: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagaina>

5. Сидоренко В.В. Концептуальні засади української школи: ключові компетентнісні орієнтири, освітні результати. Педагогіка і психологія. № 5. 2018.

6. Унгурян І.К. Формування гуманних взаємовідносин педагога та учня як складова педагогіки партнерства нової української школи. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2017. Вип. 4. С. 330–335.

ПЕДАГОГІЧНА АНТРОПОЛОГІЯ К. Д. УШИНСЬКОГО ЩОДО ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

І. А. Княжева,

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри педагогіки,

Державного закладу «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Сучасні соціокультурні, економічні й геополітичні реалії потребують глибокого вивчення і широкого використання в процесі модернізації усіх ланок освіти України, зокрема й вищої, педагогічної спадщини видатних вітчизняних учених, зокрема прогресивних ідей наукової теорії К. Ушинського. Дійсно, у період, коли реальності і перспективи суспільства пов'язуються з освітою, яка розглядається як важливий фактор, що забезпечує становлення економічно